

एकेडेमिक क्रेडिट बैङ्कको स्थापना र सञ्चालन निर्देशिका, २०८२

प्रस्तावना: मुलुकभित्र एवम् बाहिर विद्यार्थीले उच्च शिक्षा अध्ययन गरी आर्जन गरेको शैक्षिक क्रेडिट सञ्चय र ट्रान्सफर गरी उच्च शिक्षामा विद्यार्थीहरूको गतिशीलता तथा निरन्तरतालाई प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक देखिएकाले विश्वविद्यालय अनुदान आयोगले यो निर्देशिका जारी गरेको छ।

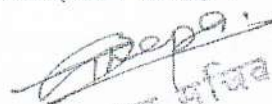
विश्वविद्यालय अनुदान आयोग ऐन, २०५० को दफा ६ को उपदफा (१) को खण्ड (छ१) बमोजिम आयोगले नेपालको उच्च शिक्षा प्रणालीमा एकेडेमिक क्रेडिट बैङ्कको स्थापना र सञ्चालन गर्न निम्नानुसारको नियम जारी गरेको छ।

१. संक्षिप्त नाम, लागू हुने क्षेत्र र प्रारम्भ

१. यो निर्देशिकाको नाम "एकेडेमिक क्रेडिट बैङ्कको स्थापना र सञ्चालन निर्देशिका, २०८२" रहेको छ।
२. यो निर्देशिका नेपालमा सङ्घीय र प्रादेशिक ऐनअन्तर्गत स्थापित वा समावेश गरिएका विश्वविद्यालय र सो सरहका प्रतिष्ठानहरूमा लागू हुने छ।
३. यो निर्देशिका विश्वविद्यालय अनुदान आयोगबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि लागू हुने छ।

२. परिभाषा

- (क) "आयोग" भन्नाले विश्वविद्यालय अनुदान आयोग सम्झनुपर्छ।
- (ख) "एकेडेमिक क्रेडिट बैङ्क" भन्नाले विद्यार्थीले आर्जन गरेको एकेडेमिक क्रेडिट सञ्चय र ट्रान्सफर गर्न सुविधा प्रदान गर्ने हेतुले आयोगद्वारा स्थापित सेवा प्रणाली (डिजिटल प्लेटफर्म) सम्झनुपर्छ।
- (ग) "एकेडेमिक बैङ्क खाता" भन्नाले विद्यार्थीले अध्ययन गरेर आर्जन गरेका शैक्षिक क्रेडिटहरू सञ्चय गर्नका लागि विद्यार्थीद्वारा एकेडेमिक क्रेडिट बैङ्कमा खोलिएको र सञ्चालन गरिएको व्यक्तिगत खाता सम्झनुपर्छ।
- (घ) "ऐन" भन्नाले विश्वविद्यालय अनुदान आयोग ऐन, २०५० सम्झनुपर्छ।
- (ङ) "क्रेडिट" भन्नाले विद्यार्थीले १५-१६ घण्टा सिकाइ अभ्यास गरेबापत आर्जन गरेको शैक्षिक मूल्यको एकाइगत मापन सम्झनुपर्छ।
- (च) "क्रेडिट ट्रान्सफर" भन्नाले विद्यार्थीले आर्जन गरी एकेडेमिक क्रेडिट बैङ्कमा सञ्चय गरेको क्रेडिट विद्यार्थीको अनुरोधमा कुनै एक उच्च शैक्षिक संस्थाबाट नेपालको अर्को कुनै उच्च शैक्षिक संस्था वा एकै शैक्षिक संस्थाभित्र ट्रान्सफर गर्ने प्रक्रियालाई सम्झनुपर्छ।
- (छ) "उच्च शैक्षिक संस्था" भन्नाले नेपाललगायत कुनै पनि मुलुकको प्रचलित कानूनबमोजिम स्थापित उच्च शिक्षा अध्ययन, अध्यापन तथा अनुसन्धान गराउने र शैक्षिक उपाधि प्रदान गर्ने संस्था सम्झनुपर्छ।
- (ज) "विद्यार्थी" भन्नाले कुनै पनि मुलुकको प्रचलित कानूनबमोजिम स्थापित उच्च शैक्षिक संस्थामा दर्ता/भर्ना भई अध्ययनरत/अनुसन्धानरत व्यक्ति सम्झनुपर्छ। यस शब्दले अध्ययन/अनुसन्धानबिचमै अवरुद्ध भई हाल अध्ययन/अनुसन्धानलाई निरन्तरता दिन नसकेको व्यक्तिलाई समेत जनाउँछ।

सदस्य सचिव

३. एकेडेमिक क्रेडिट बैङ्कसम्बन्धी व्यवस्था: (१) आयोगमा डिजिटल प्लेटफर्ममा एक एकेडेमिक क्रेडिट बैङ्क (Academic Bank of Credits- ABC) रहने छ ।

(२) एकेडेमिक क्रेडिट बैङ्कले शैक्षिक उद्देश्यका लागि बैङ्कको रूपमा कार्य गर्ने छ, जसले क्रेडिट प्रमाणीकरण, सञ्चय तथा ट्रान्सफरसम्बन्धी सेवा प्रदान गर्नेछ ।

(३) एकेडेमिक क्रेडिट बैङ्क उच्च शैक्षिक संस्थाहरूको शैक्षिक क्रेडिट डाटाबेसको डिजिटल/भर्चुअल/अनलाइन सञ्चय एकाइ हुनेछ, जसमा विद्यार्थीहरू हितग्राही (Beneficiary)का रूपमा रहने छन् ।

(४) विद्यार्थीले कुनै पनि मुलुकमा त्यहाँको कानूनबमोजिम स्थापना भएको विश्वविद्यालय वा सो सरहको उच्च शैक्षिक संस्थामा अध्ययन गरी आर्जन गरेको क्रेडिटलाई सञ्चय गरी भविष्यमा आफ्नो आवश्यकताअनुसार ट्रान्सफर र उपयोग गर्न सक्ने गरी उपदफा (१) बमोजिमको क्रेडिट बैङ्कमा जम्मा गर्न सक्ने छन् ।

४. एकेडेमिक बैङ्क खातासम्बन्धी व्यवस्था: (१) विद्यार्थीले आफूले आर्जन गरेको क्रेडिट दफा ३ को उपदफा (४) बमोजिमको बैङ्कमा जम्मा गर्न उक्त बैङ्कमा आफ्नो एकेडेमिक बैङ्क खाता खोल्नुपर्ने छ ।

(२) प्रत्येक विद्यार्थीलाई डिजिटल रूपमा व्यक्तिगत एकेडेमिक बैङ्क खाता खोल्ने सुविधा प्रदान गरिने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको खाता खोल्न विद्यार्थीले आफ्नो व्यक्तिगत विवरण, शैक्षिक प्रमाणपत्र र मान्यताप्राप्त उच्च शैक्षिक संस्थाबाट आर्जन गरेको क्रेडिट विवरण र तोकिए बमोजिमका अन्य कागजातहरू पेस गर्नुपर्ने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम विद्यार्थीले पेस गरेको क्रेडिटसम्बन्धी कुनै पनि दस्तावेजको प्रमाणीकरण सम्बन्धित उच्च शैक्षिक संस्थाद्वारा आयोगलाई सिधै प्रेषित गरिएमा मात्र मान्य हुने छ ।

(५) उपदफा (१) बमोजिमको खातामा विद्यार्थीले मान्यताप्राप्त उच्च शैक्षिक संस्थाबाट आर्जन गरेको क्रेडिट मात्र जम्मा गरिन्छ र क्रेडिट ट्रान्सफर पछि खाता अद्यावधिक गरिने छ ।

५. क्रेडिट ट्रान्सफरसम्बन्धी व्यवस्था: (१) विद्यार्थीले अर्को उच्च शैक्षिक संस्थामा अध्ययन गर्न आवश्यक क्रेडिट ट्रान्सफरका लागि आयोगमा अनुसूचि १ को ढाँचामा निवेदन दिनुपर्ने छ ।

(२) विद्यार्थीले अध्ययन गर्न चाहेको विश्वविद्यालयले उक्त क्रेडिट उपयोग गर्ने सुनिश्चित भए पश्चात् मात्र विद्यार्थीले क्रेडिट ट्रान्सफरका लागि आयोगमा निवेदन दिनुपर्ने छ ।

(३) दफा ४ को उपदफा (५) बमोजिम जम्मा भएको अभिलेखका आधारमा विद्यार्थीले चाहेको विश्वविद्यालयलाई आयोगले क्रेडिट ट्रान्सफरको विवरण उपलब्ध गराउने छ ।

(४) विद्यार्थीले एकेडेमिक क्रेडिट बैङ्कमा जम्मा गरेको क्रेडिट स्नातक तहको हकमा ७ वर्ष र स्नातकोत्तर तहको हकमा ५ वर्ष भित्र मात्र ट्रान्सफर र उपयोग गर्न मिल्ने छ ।

(५) विद्यार्थीले आर्जन गरेको क्रेडिट विश्वविद्यालयको पाठ्यक्रम तथा विषयको समानता अनुसार एक वा सो भन्दा बढी उपाधिका लागि उपयोग गर्न सक्ने छ।

(६) अन्तरविधागत विषयको क्रेडिट विधागत/विषयगत रूपमा समानता भए/नभएको यकिन गरी सम्बन्धित विश्वविद्यालयको प्राज्ञिक परिषद् वा सम्बन्धित निकायको स्वीकृतिमा मात्र ट्रान्सफर गर्न सकिने छ।

(७) सेमेस्टर/वर्ष पूरा नभएको क्रेडिट ट्रान्सफर हुने छैन।

६. **क्रेडिट उपयोगसम्बन्धी व्यवस्था:** (१) दफा (५) बमोजिमको ट्रान्सफर गरिएको क्रेडिट उपयोग गर्ने/नगर्ने सम्बन्धी निर्णय सम्बन्धित विश्वविद्यालयले गरे अनुसार हुने छ।

(२) क्रेडिट ट्रान्सफरको अधिकतम सीमा विद्यार्थीले अध्ययन गर्न चाहेको सम्बन्धित पाठ्यक्रमको ५० प्रतिशत भन्दा बढी हुने छैन।

(३) क्रेडिट ट्रान्सफरबाट प्राप्त भएको क्रेडिटसम्बन्धी विवरण शैक्षिक प्रमाणपत्र (ट्रान्सक्रिप्ट) मा अनिवार्य रूपमा उल्लेख गर्नुपर्ने छ।

७. **क्रेडिट प्रमाणीकरण, सुरक्षा तथा अन्य व्यवस्था:** (१) क्रेडिटको प्रमाणीकरण गर्न आवश्यक न्यूनतम मापदण्ड अनुसूची २ बमोजिम हुने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको मापदण्ड सम्बन्धित विश्वविद्यालयहरूले कार्यान्वयन गर्ने छन्।

(३) विश्वविद्यालयहरूले आफ्ना शैक्षिक कार्यक्रमहरू यस निर्देशिकामा उल्लिखित मापदण्ड अनुसार पुनरावलोकन र अद्यावधिक गर्नुपर्ने छ।

(४) आयोगले क्रेडिट प्रणालीको समानता, पारदर्शिता र गुणस्तरको सुनिश्चितता कायम गर्न नियमित रूपमा मूल्याङ्कन र अनुगमन गर्न सक्ने छ।

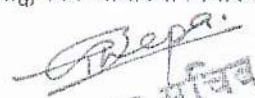
(५) अनुसूची २ बमोजिमको मापदण्डमा आयोगले विश्वविद्यालयहरू, उच्च शैक्षिक संस्थाहरू र विज्ञ समूहसँग परामर्श गरी समय-समयमा अद्यावधिक गर्न सक्ने छ।

(६) डिजिटल प्लेटफर्मको डाटा सुरक्षा र गोपनीयता सुनिश्चित गर्नु आयोगले साइबर सुरक्षा मापदण्ड, डाटा एन्क्रिप्सन (Data encryption), र उपयोगकर्ता प्रमाणीकरण प्रणाली लागू गर्नेछ।

(७) एकेडेमिक क्रेडिट बैङ्क सञ्चालन, क्रेडिट सञ्चय र ट्रान्सफरसम्बन्धी अन्य व्यवस्था आयोगले निर्धारण गरे बमोजिम हुने छ।

८. **ग्रेडिङ्ग स्केल र सिकाइ मूल्याङ्कन सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) नेपालका उच्च शैक्षिक संस्थामा विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि मूल्याङ्कन (Learning Performance Evaluation) गर्न अनुसूची ३ बमोजिमको ग्रेडिङ्ग प्रणाली अनिवार्य रूपमा अवलम्बन गर्नुपर्ने छ।

(२) प्रत्येक विषयको अन्तिम ग्रेड विद्यार्थीको निरन्तर मूल्याङ्कन (Continuous Assessment) र अन्तिम परीक्षा (Final Examination) को समग्र मूल्याङ्कनका आधारमा निर्धारण गर्नुपर्ने छ।

सदस्य सचिव

(३) विश्वविद्यालयले विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि मूल्याङ्कनका लागि प्रयोग गरिने निरन्तर मूल्याङ्कन (Continuous Assessment) र अन्तिम परीक्षा (Final Examination) सम्बन्धी मापदण्ड, तिनको भार (Weightage) तथा मूल्याङ्कन पद्धति बारे आयोगलाई जानकारी गराउनुपर्ने छ।

९. ग्रेडिङ्ग स्केल रूपान्तरणसम्बन्धी व्यवस्था: (१) नेपालको उच्च शैक्षिक संस्थामा विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि मूल्याङ्कन (Learning Performance Evaluation) गर्न Four-Point Grading Scale प्रयोग हुने छ।

(२) उपदफा (१) भन्दा बाहेकको स्केलमा सिकाइ उपलब्धि मूल्याङ्कन भएको क्रेडिट आर्जन गरी विद्यार्थीले ट्रान्सफरका लागि दफा ५ बमोजिम निवेदन दिएको अवस्थामा Four-Point Grading Scale मा रूपान्तरण गर्नुपर्ने छ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम ग्रेडिङ्ग स्केलमा रूपान्तरणका लागि अनुसूची ४ बमोजिमको सूत्र प्रयोग गर्नुपर्ने छ।

१०. विश्वविद्यालयको भूमिका: सम्बन्धित विश्वविद्यालयहरूले आफ्ना नियम/विनियम तथा निर्देशिकामा आवश्यक संशोधन गरी यस निर्देशिकामा उल्लेख भएका व्यवस्थालाई लागु गर्न सक्ने छन्।

११. निर्देशिकाको व्याख्या: यो निर्देशिकाको कार्यान्वयनका क्रममा कुनै विषयका सम्बन्धमा प्रश्न उठेमा आयोगले गरेको व्याख्या नै अन्तिम र बाध्यकारी हुने छ।

१२. बाधा अड्काउ फुकाउने: यो निर्देशिका कार्यान्वयन गर्दा कुनै बाधा अड्काउ परेमा आयोगले सूचना प्रकाशन गरी त्यस्तो बाधा अड्काउ फुकाउन सक्ने छ।

सदस्य सचिव

अनुसूची १

क्रेडिट ट्रान्सफरका लागि आयोगमा पेस गर्ने निवेदनको ढाँचा

मिति:

श्री विश्वविद्यालय अनुदान आयोग
सानोठिमी, भक्तपुर

विषय: क्रेडिट ट्रान्सफर सम्बन्धमा।

उपरोक्त सम्बन्धमा म निम्न विवरणसहित आयोगले सञ्चालन गरेको एकेडेमिक क्रेडिट बैङ्कमा मेरा नाममा रहेको एकेडेमिक बैङ्क खातामा रहेको मेरो शैक्षिक क्रेडिटलाई तल तोकिएको संस्थामा ट्रान्सफर गरिदिनु हुन अनुरोध गर्दछु:

१. विद्यार्थीको विवरण

- नाम:
- नागरिकता नं.:
- एकेडेमिक बैङ्क खाताको विवरण:
- सम्पर्क नम्बर:
- ईमेल ठेगाना:

२. शैक्षिक पृष्ठभूमि:

- क्रेडिट आर्जन गरिएको संस्थाको नाम र ठेगाना:
- अध्ययन गरिएका कोर्सहरू/विषयहरू:
- आर्जन गरिएको क्रेडिटको विवरण (कुल सङ्ख्या):
- क्रेडिट आर्जन भएको मिति:

३. क्रेडिट ट्रान्सफरको प्रयोजन:

- ट्रान्सफर गर्न चाहेको उच्च शैक्षिक संस्थाको नाम र ठेगाना:
- अध्ययन गर्न चाहेको कार्यक्रम/उपाधि:

धन्यवाद,

हस्ताक्षर

विद्यार्थीको पूरा नाम

संलग्न कागजातहरू

१. नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
२. सम्बन्धित शैक्षिक संस्थाबाट आर्जन गरेको क्रेडिट विवरण
३. क्रेडिट आर्जन गरेको संस्थाबाट क्रेडिट उपयोगको सहमति पत्र
४. अध्ययन गर्न चाहेको संस्थाबाट क्रेडिट उपयोग गर्न सकिने बेहोराको पत्र

५

Signature
सदस्य सचिव

अनुसूची २

क्रेडिटको प्रमाणीकरण गर्न आवश्यक न्यूनतम मापदण्ड

क्र.सं.	मापदण्ड	व्याख्या
१.	पाठ्यक्रमको स्तर र प्रकार (Course Level and Type)	प्रत्येक पाठ्यक्रम वा कार्यक्रमले आफ्नो स्तर (जस्तै- स्नातक, स्नातकोत्तर, वा अनुसन्धान तह) स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्नुपर्छ। प्रत्येक स्तरमा सिकाइको गहिराइ, अनुसन्धानको स्वरूप, अपेक्षित सीप र दक्षता फरक-फरक हुने भएकाले सो अनुसार क्रेडिटको घण्टा भार तोक्नुपर्छ।
२.	पाठ्यक्रमको उद्देश्य Course Objective	पाठ्यक्रमको उद्देश्यले सम्बन्धित तहमा अपेक्षित ज्ञान, सीप र दक्षता लाई स्पष्ट रूपमा परिभाषित गरेको हुनुपर्छ। प्रत्येक पाठ्यक्रमले के सिकाउने, किन सिकाउने, र सिकेर विद्यार्थीले के गर्न सक्षम हुन्छन् भन्ने कुरा स्पष्ट रूपमा लेखिएको हुनुपर्छ।
३.	गुणस्तर स्वीकृति (Quality Approval)	क्रेडिट निर्धारणको विषय सम्बन्धित विश्वविद्यालयको प्राशिक परिषद् वा सो सरहको निकायबाट स्वीकृत हुनुपर्छ।
४.	विद्यार्थी कार्यभार (Student Workload)	विद्यार्थीले १ क्रेडिट आर्जनका का लागि बहन गर्नु पर्ने समय एका (घण्टा सङ्ख्या) मा आधारित कार्यभार स्पष्ट हुनुपर्छ। यसमा कक्षा, प्रयोगशाला, गृहकार्य, परियोजना कार्य, तथा स्वअध्ययन सबै स्पष्ट गरिनुपर्छ।
५.	शिक्षण-सिकाइ गतिविधि (Teaching-Learning Activities)	पाठ्यक्रमले सिकाइ र अभ्यासका गतिविधि सन्तुलित रूपमा समावेश गर्नुपर्छ।
६.	मूल्यांकन प्रणाली (Assessment and Evaluation)	विद्यार्थीको सिकाइ नतिजा मापनका लागि प्रयोग हुने मूल्याङ्कन विधि स्पष्ट र मापनीय हुनुपर्छ। यसमा निरन्तर मूल्याङ्कन (Continuous Assessment), अन्तिम परीक्षा (Final Exam), गृहकार्य, प्रस्तुति, वा परियोजना कार्यको अनुपात स्पष्ट रूपमा तोक्नुपर्छ।
७.	सिकाइ नतिजा (Learning Outcomes)	प्रत्येक पाठ्यक्रमबाट विद्यार्थीले सिकाइपछि प्राप्त गर्नुपर्ने ज्ञान (Knowledge), सीप (Skills), र दक्षता (Competencies) स्पष्ट रूपमा परिभाषित गर्नुपर्छ।
८.	अभिलेख र पारदर्शिता (Documentation & Transparency)	पाठ्यक्रम विवरण (Course Description), ग्रेड रिपोर्ट, र ट्रान्सक्रिप्टमा प्रत्येक विषयको क्रेडिट संख्या, शिक्षण घण्टा, र मूल्याङ्कन विवरण स्पष्ट रूपमा अङ्कित हुनुपर्छ।

[Signature]
प्रमुख सचिव

अनुसूची ३

विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि मूल्यांकन (Learning Performance Evaluation)का लागि प्रयोग हुने
Letter Grade, Grade Point, Marks (%) र Remarks

स्नातक तह (Undergraduate Level)			
Letter Grade	Grade Point	Marks (%)	Remarks
A	4	≥ 90	Outstanding
A-	3.70 – 3.99	80 – <90	Excellent
B	3.30 – 3.69	70 – <80	Very Good
B-	3.00 – 3.29	60 – <70	Good
C	2.70 – 2.99	50 – <60	Satisfactory / Pass
C-	2.40 – 2.69	40 – <50	Pass
F	Below 2.40	< 40	Fail

स्नातकोत्तर तह (Graduate Level)			
Letter Grade	Grade Point	Marks (%)	Remarks
A	4	≥ 90	Outstanding
A-	3.70 – 3.99	80 – <90	Excellent
B	3.30 – 3.69	70 – <80	Very Good
B-	3.00 – 3.29	60 – <70	Good
C	2.70 – 2.99	50 – <60	Satisfactory / Pass
F	Below 2.70	< 50	Fail

[Signature]
सदस्य सचिव

अनुसूची ४

ग्रेडिङ स्केल रूपान्तरण (Grading Scale Conversion) सम्बन्धी सूत्र

Ten-Point Scale लाई Four-Point Scale मा रूपान्तरण गर्न अनुपातिक (Proportional) गणनाका लागि निम्न सूत्र प्रयोग गर्नु पर्नेछ —

$$GPA_{(4.0)} = \left(\frac{GPA_{(10.0)}}{10} \right) \times 4$$

यसको अर्थ, यदि विद्यार्थीको GPA Ten-Point Scale मा ८.५ छ भने, Four-Point Scale मा त्यो $(8.5/10) \times 4 = 3.4$ हुन्छ। यसरी रूपान्तरण गर्दा विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धिको स्तर यथावत रहन्छ।

10 Point Scale	Conversion Formula $GPA_{(4.0)} = \left(\frac{GPA_{(10.0)}}{10} \right) \times 4$	4 Point Scale
10	$10/10 \times 4$	4
9	$9/10 \times 4$	3.6
8	$8/10 \times 4$	3.2
7	$7/10 \times 4$	2.8
6	$6/10 \times 4$	2.4
5	$5/10 \times 4$	2

सिद्ध्य सचिव